

продуктивної площі, а також собівартість – індивідуальні витрати товаровиробника на одержання продукції [4].

Показники економічної ефективності сільськогосподарського виробництва розраховують і порівнюють в динаміці, які повинні характеризувати ефективність використання землі як основного засобу виробництва, рівень продуктивності праці, тобто ефективність використання трудових ресурсів, фондовіддачу і фондомісткість продукції, окупність виробничих витрат, рівень рентабельності сільськогосподарського виробництва.

Для дослідження економічної ефективності виробництва зерна користуються певними визначеними методами. Всі агротехнічні заходи, меліорація земель, вкладення коштів на придбання і застосування техніки, затрати праці, організаційно-господарське удосконалення роботи підприємства відбиваються в підвищенні урожайності та збільшенні валового збору урожаю [5].

Виходячи з вищесказаного, можна зробити висновок, що найважливішими показниками в зерновій галузі є урожайність та валовий збір урожаю. Для оцінки даних показників використовують два види спостережень:

По-перше, це поточне спостереження. Суть його полягає в безпосередній реєстрації фактів у міру їх виникнення. Прикладом такого спостереження може бути аналіз виконаних робіт, визначення поточних витрат на одиницю продукції. За результатами показників складають статистичну звітність, яку подають у формі укрупнених періодів – місяць, 26 квартал, рік.

По-друге, це періодичне спостереження. Періодичним називають спостереження, при якому факти реєструються не регулярно, через певні проміжки (періоди) часу. Прикладом такого спостереження може бути заключний аналіз результатів діяльності, ефективності використання основних засобів і визначення рівня рентабельності, який проводять раз на рік по завершенні збору основних, зернових культур.

Отже, можна зробити висновки про те, що показники ефективності надають господарським і плановим органам, керівникам і спеціалістам окремих господарств різнобічного і достовірного матеріалу, для розробки конкретних організаційно-технічних заходів, які забезпечують збільшення виробництва продукції при зниженні затрат.

Література:

1. Карпа М. д-р с.-г. наук, Інститут сільського господарства степової зони НААНУ, Дніпропетровськ. Особливості збирання й

доброби кукурудзи / М. Карпа// Український журнал із питань агробізнесу “Пропозиція”. – 2012. – №9. – С.53-54.

2. Статистична інформація: сільське господарство України / Держюком. статистики України, 2012. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

3. Дідур Г.І. Ефективність сільськогосподарського виробництва та її визначення в сучасних умовах / Г.І. Дідур // Проблеми ефективного функціонування АПК в умовах нових форм власності та господарювання: Кол. моногр. у двох томах. – Т. 1 [За ред. П.Т. Саблука]. – К.: ІАЕ. – 2008.С. 324-326.

4. Коваль О. Т. Економіка підприємства: навч. посібник /О.Т. Коваль, В.В.Пархоменко; ред. І.І. Пелипенка. – К.: Держ. Акад. статистики, обліку та аудиту, 2008. – 312 с.

5. Лосіцька Т.І. Проблеми розвитку підприємницької діяльності в аграрній сфері АПК / Т.І. Лосіцька// Проблеми ефективного функціонування АПК в умовах нових форм власності та господарювання:Кол. монографія у двох томах. Т. 2 /За ред. П.Т. Саблука, В.Я. Амбросова, Г.Є. Мазнева. – К.: ІАЕ, 2011. – 851 с. (автора – с. 690–692).

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК АГРОТЕХНОЛОГІЙ

ГОНЧАРЕНКО С. І.

Харківський національний технічний університет

сільського господарства імені Петра Василенка

Науковий керівник – професор

Мазнев Г. Є.

Ефективний розвиток аграрного сектору України можливий з впровадженням та використанням інновацій і техніко-технологічних рішень, оскільки за рахунок активізації останніх визначається загальний рівень конкурентоспроможності галузі. Застосування новітніх активізацій сприяє підвищенню ефективності товаровиробництва, продуктивності праці, зменшенню витрат та економії ресурсів, залучення інвестицій [1].

Сучасний розвиток будь-якого підприємства аграрної галузі України неможливий без формування ефективного конкурентоспроможного виробництва, що забезпечує продовольчу безпеку країни, інтеграцію у світове сільськогосподарське виробництво і світові ринки продовольства. Ресурсозберігаючі технології мають розглядатися як довгострокова стратегія і філософія менеджменту кожного

сільськогосподарського підприємства [2].

Подальша інтенсифікація сільськогосподарського виробництва потребує впровадження високоефективних інноваційних ресурсозберігаючих технологій.

Інновації в технологічній сфері забезпечують техніко-технологічне переоснащення сільського господарства на основі застосування екологічної, економічної, енерго- та ресурсозберігаючої техніки і наукоємних передових технологій [3].

Реалії сьогодення показують, що жодна країна світу не може бути відсторонена від досягнень науково-технічного прогресу в сфері агротехнологій заснованих на використанні новітніх здобутків біотехнологій, генної інженерії, нанотехнологій, космічних інформаційних технологій, технологій мінімального обробітку ґрунту, тощо [2].

Нажаль можемо констатувати, що Україна значно відстає від розвинених країн світу по інноваційному розвитку сільського господарства. Національні виробники частіше покладаються на природну родючість ґрунту намагаючись використати її "наповну", при цьому застосовують застарілі ресурсо- і енергозатратні агротехнології обробляючи землю морально і фізично зношеною технікою. Стимується розвиток нових технологій і через важку економічну ситуацію в країні, відсутність конкретної стратегії інноваційної політики держави, реальної державної підтримки для розвитку інноваційних проєктів та модернізацію галузі, високі кредитні ставки, які обмежують джерела фінансування інновацій, загальний спад інвестиційної привабливості України в очах потенційних інвесторів [4].

Але незважаючи на нестабільність інноваційної активності сільськогосподарські підприємства все ж намагаються реалізувати та впроваджувати передові світові розробки підлаштовуючи їх під власне виробництво.

Вітчизняні виробники впродовж останнього часу досить широко приділяють увагу до прогресивних технологій мінімального обробітку ґрунту і систем точного землеробства. В таблиці 1 приведений аналіз особливостей технологій мінімального обробітку ґрунту [1, 2, 5, 6].

Зазначимо також, що не слід очікувати економічного ефекту від впровадження сучасних систем в дрібних і середніх за розмірами сільськогосподарських угідь господарствах, тому що необхідні великі капіталовкладення і великий термін окупності інвестицій. Найбільше можливостей на впровадження інноваційних рішень мають агрохолдингові компанії, які мають в

обробітку десятки тисяч гектарів землі і володіють вільно обіговими коштами [5].

Впровадження сучасних інноваційних агротехнологій потребує значних фінансових витрат на заміну машинно-тракторного парку і використання інформаційних технологій.

Застосування інформаційних технологій, які базуються на досягненнях космічної галузі, стає все більш доцільним для активізації розвитку сільськогосподарського виробництва. В Україні це є актуальним, оскільки наявність великих територій сільськогосподарських угідь зумовлює необхідність в отриманні даних про стан ґрунту, ефективне використання природних та матеріально-технічних ресурсів, прогнозування врожайності, інше [1,6]

До геолокаційних систем належать:

- *GPS (Global Position System)* – за допомогою якої можна виконувати паралельне керування машинно-тракторними агрегатами при виконанні агротехнологічних операцій, що дозволить заощадити матеріальні ресурси і працювати вночі, для досягнення оптимальних строків виконання механізованих робіт, застосовувати технологію «змінного нормування», яка передбачає коригування норми висіву насіння, внесення поживних речовин, ЗЗР на окремо взятих ділянках поля;

- *MARC MCYFS (Monitoring Agriculture with Remote Sensing Crop Yield Forecasting System)*, «*Rapid Eye*» - геоінформаційні системи, які використовують дані отримані з супутників, що здійснюють космічне зондування, призначені для моніторингу та статистичного аналізу інформації про стан посівів, прогнозування врожайності, інвентаризацію сільськогосподарських угідь, тощо, найбільш широко застосовуються в країнах ЄС [6,7].

Використання таких прогресивних інформаційних технологій, в інтересах агропромислового комплексу України є складовою частиною загального процесу інформатизації сільськогосподарської галузі та сприятиме формуванню нових рівнів аграрних технологій, сільськогосподарського менеджменту та стратегічного планування [7].

Таким чином, використання передових інноваційних технологій в аграрному секторі України забезпечить зростання прибутковості агропромислового виробництва, сприятиме оновленню матеріально-технічної бази, збільшить валовий збір зерна, сприятиме економії природних і матеріальних ресурсів, дасть змогу вивести Україну на перспективний шлях розвитку конкурентоспроможного виробництва.

Особливості технологій мінімального обробітку ґрунту

Технологія	Переваги запровадження	Труднощі та застереження запровадження
Нульового обробітку ґрунту “no-till” (“zero-till”)	<ul style="list-style-type: none"> - Відбувається зменшення антропогенного навантаження на ґрунт; - Скорочуються агротехнологічні строки виконання механізованих робіт; - Сприяє накопиченню органічних речовин у ґрунті; - Зменшуються витрати на паливно-мастильні матеріали, насіння, мінеральні добрива та засоби захисту рослин; - Покращує агрофізичні властивості ґрунту, забезпечує високу ефективність у боротьбі з водною ерозією і іншими факторами його деградації. 	<ul style="list-style-type: none"> - Виникає потреба у придбанні сучасної високопродуктивної техніки; - В перші роки зменшується врожайність; - Погіршується фітосанітарний стан посівів; - Зменшується польова схожість, що вимагає підвищувати норму висіву на 15-25%; - Необхідність постійного використання гербіцидів; - Неєфективність органічного удобрення
Мінімального обробітку ґрунту “mini-till”	<ul style="list-style-type: none"> - Відсутність ущільнення ґрунту - Сприяє збереженню вологи в ґрунті - Зменшується залежність врожайності від кількості опадів; - Знижується потреба в гербіцидах - Збільшується родючість ґрунту з плином часу до 45% впродовж 5-7 років; 	<ul style="list-style-type: none"> - Фінансові витрати на оновлення машинно-тракторного парку; - Використання гібридів, які стійкі до гербіцидів; - Засміченість посівів; - Виникає стійкість бур'янів до гербіцидів - Підвищується частота прояву фузаріозу (грибкового захворювання рослин)
Смугового обробітку ґрунту “strip-till”	<ul style="list-style-type: none"> - Поєднання переваг традиційного і мінімального обробітку ґрунту таких як прогрів і просушка ґрунту на глибині загортання насіння; - Можливість проведення прикореневого підживлення; - Протидія вітровій і водній ерозії - Зменшення витрат на паливно-мастильні матеріали, добрива та затрат праці 	<ul style="list-style-type: none"> - Необхідність використання високопотужної техніки; - Неєфективність на полях зі складними ландшафтними умовами; - Можливі відхилення ширини міжрядь, що викликає потребу у встановленні системи автоматичного управління; - Використання сучасних технологій на основі супутникового зв'язку

Література:

1. Білінська В.Ю. Сучасні інноваційні технології в сільському господарстві: основна характеристика та перспективи впровадження / В.Ю. Білінська // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2015 – №7 (102). – С. 74 - 80.

2. Інноваційні ресурсозберігаючі технології: ефективність в умовах різного фінансового стану агроформувань [монографія] / за ред. професора Г.Є. Мазнева. – Харків. Вид-во «Майдан», 2015. – 592 с.

3. Дідковська Л.І. Інноваційні перетворення у формуванні матеріально-технічної бази аграрного сектору / Л.І. Дідковська // Економіка АПК. – 2010. №9. – С.131-137.

4. Зубець М.В. Інноваційно-випереджувальна модель якісного нового розвитку агропромислового виробництва / М.В. Зубець, П.Т. Саблук, С.О. Тивончук // Економіка АПК. – 2008. №12. – С.3-8.

5. Мазнев Г.Є. Впровадження технологій мінімального та нульового обробітку ґрунту:

перспективи та застереження / Г.Є. Мазнев // Вісник ХНТУСГ. – 2008. – №71. – С.235-241.

6. Мазнев Г.Є. Геоінформаційні технології в аграрному виробництві / Г.Є. Мазнев // Економіка АПК. – 2011. №4. – С.130-136

7. Кобець М.І. Використання сучасних інформаційних технологій в системах сільськогосподарського менеджменту / М.І.Кобець // Актуальні питання аграрної політики. – 2005. – С.379–397.

АНАЛІЗ ФОНДУ ОПЛАТИ ПРАЦІ

ГОРОШКО О. С.

Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

Науковий керівник – ст. викладач

Грідін О. В.

Фонд оплати праці – один із найважливіших показників господарсько-фінансової діяльності підприємства, який характеризує витрати на утримання штату його робітників (це найбільший елемент витрат). Від раціонального використання